

Dominika Kuśnierz-Krupa*

Kołaczyce na mapie Miega

Kołaczyce on Mieg's map

Słowa kluczowe: Kołaczyce, mapa Miega, układ urbanistyczny

Key words: Kołaczyce, Mieg's map, urban layout

Kołaczyce to niewielkie miasto, założone nad rzeką Wisłoką na trakcie dolinnym południkowym prowadzącym z północy Polski na Węgry, przez przełęcz karpackie położone na południe od Jaślik oraz Dukli.

Miasto powstało w wyniku urbanizacji ziem należących już w XII wieku do klasztoru benedyktynów z Tyńca¹. Prawa miejskie otrzymało przed 1339 rokiem². Od początku zatem było ośrodkiem dóbr klasztornych aż do I rozbioru Polski.

Średniowieczne dzieje Kołaczyc nie są dokładnie rozpoznane naukowo, przede wszystkim z uwagi na brak podstawowych źródeł rękopiśmiennych oraz kartograficznych. A dotychczas ujawnione nie dają obrazu średniowiecznej struktury funkcjonalno-przestrzennej miasta oraz stanu jego zagospodarowania.

Dopiero kartografia z ostatniej ćwierci XVIII wieku oraz plan katastralny z połowy XIX wieku dają pierwszy obraz Kołaczyc, wówczas już mocno zniekształcony w stosunku do XIV-wiecznej lokacji.

Szczególnie mapa Miega jest cennym przekazem kartograficznym, który choć sporządzony został w skali 1:28 800³, zawiera szereg cennych informacji o mieście jako dokument sporządzony do celów wojskowych. Ważnym uzupełnieniem mapy Miega jest plan katastralny powstały około 80 lat później w skali 1: 2880⁴, gdyż obejmuje pierwszy i zarazem bardzo ważny okres działalności „porządkowej” i regulacyjnej władz austriackich na terenie miast Galicji.

Niniejsze opracowanie poświęcone jest analizie treści mapy Miega dotyczącej Kołaczyc. Sekcja mapy Miega, na której zaznaczone są Kołaczyce, obejmuje cały obszar centrum miasta łącznie z Nawsiem Kołaczyckim oraz zagospodarowaniem przedmieść, również po zachodniej stronie rzeki Wisłoki.

Podstawowe informacje czerpane z analizy mapy Miega dotyczą układu topograficznego i hydrograficznego terenu; układu komunikacyjnego, tego najstarszego, współczesnego powstaniu mapy oraz projektowanego; stanu zagospodarowania miasta w sensie urbanistycznym, architektonicznym oraz funkcjonalnym.

Kołaczyce is a small town founded on the Wisłoka river, along the longitudinal valley route running from the north of Poland to Hungary, through Carpathian passes south of Jaślika and Dukla.

The town was established as a result of urbanisation of the lands belonging to the Benedictine monastery in Tyniec already in the 12th century¹. It was granted its city rights before the year 1339². From the very beginning it was the centre of monastic estates until the 1st Partition of Poland.

Medieval history of Kołaczyce has not been thoroughly scientifically researched, primarily because of lack of fundamental written records and cartographic sources. And those revealed so far do not offer a picture of a medieval functional – spatial structure of the town and its state of development.

Only cartography from the last quarter of the 18th century and the cadastral plan from the mid-19th century offer the first depiction of Kołaczyce, by then already heavily deformed in comparison with the 14th-century foundation.

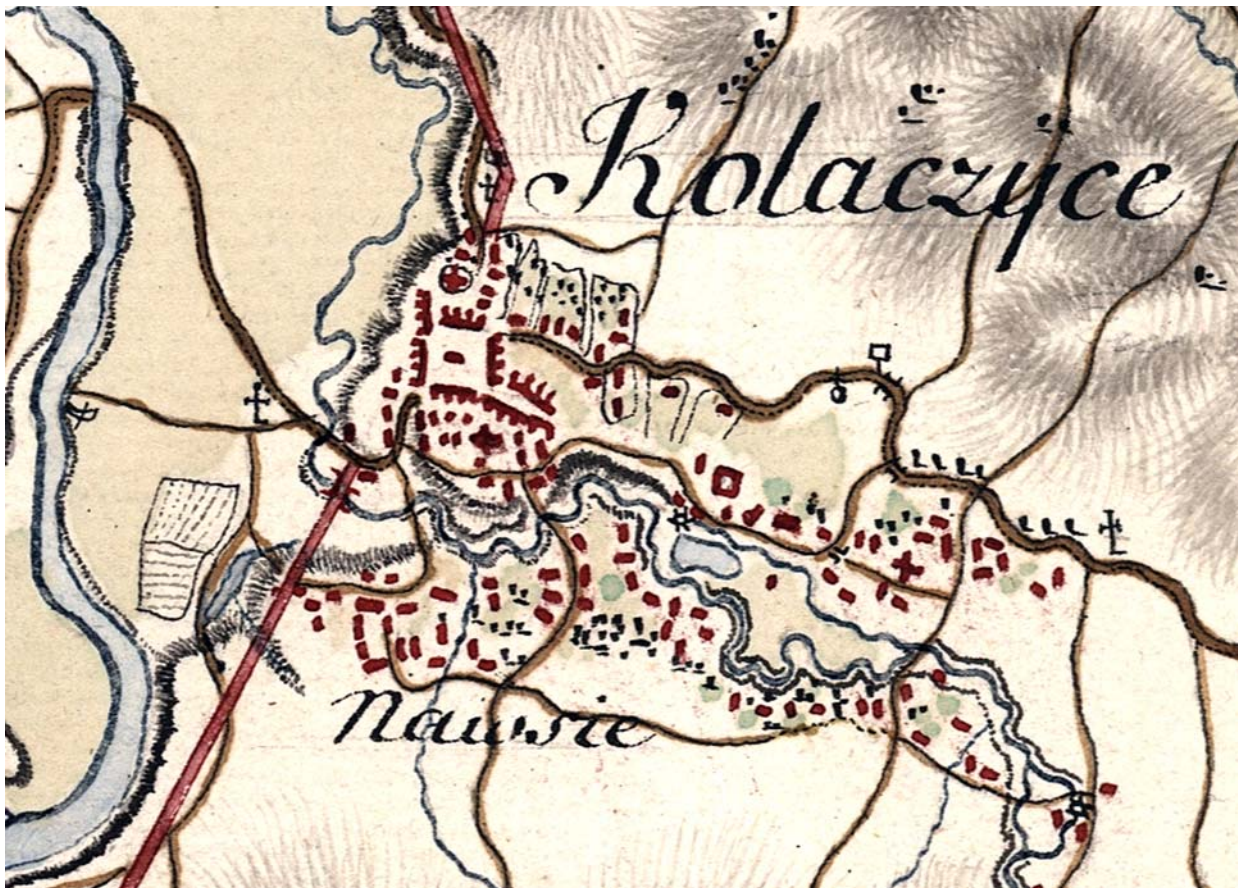
Particularly the Mieg's map is a valuable cartographic source which, although made in the scale 1:28800³, included several precious pieces of information about the town as a document drawn to serve military purposes. An important supplement to the Mieg's map is the cadastral plan made about 80 years later in the scale 1: 2880⁴, as it encompasses the first and crucial period of “tidying up” and regularising activity of the Austrian authorities in the towns and cities of Galicia.

This study is devoted to analysing the content of the Mieg's map concerning Kołaczyce. The section of Mieg's map where the town of Kołaczyce is marked encloses the whole area of its centre together with Nawsie Kołaczyckie and suburban development, also on the west side of the Wisłoka river.

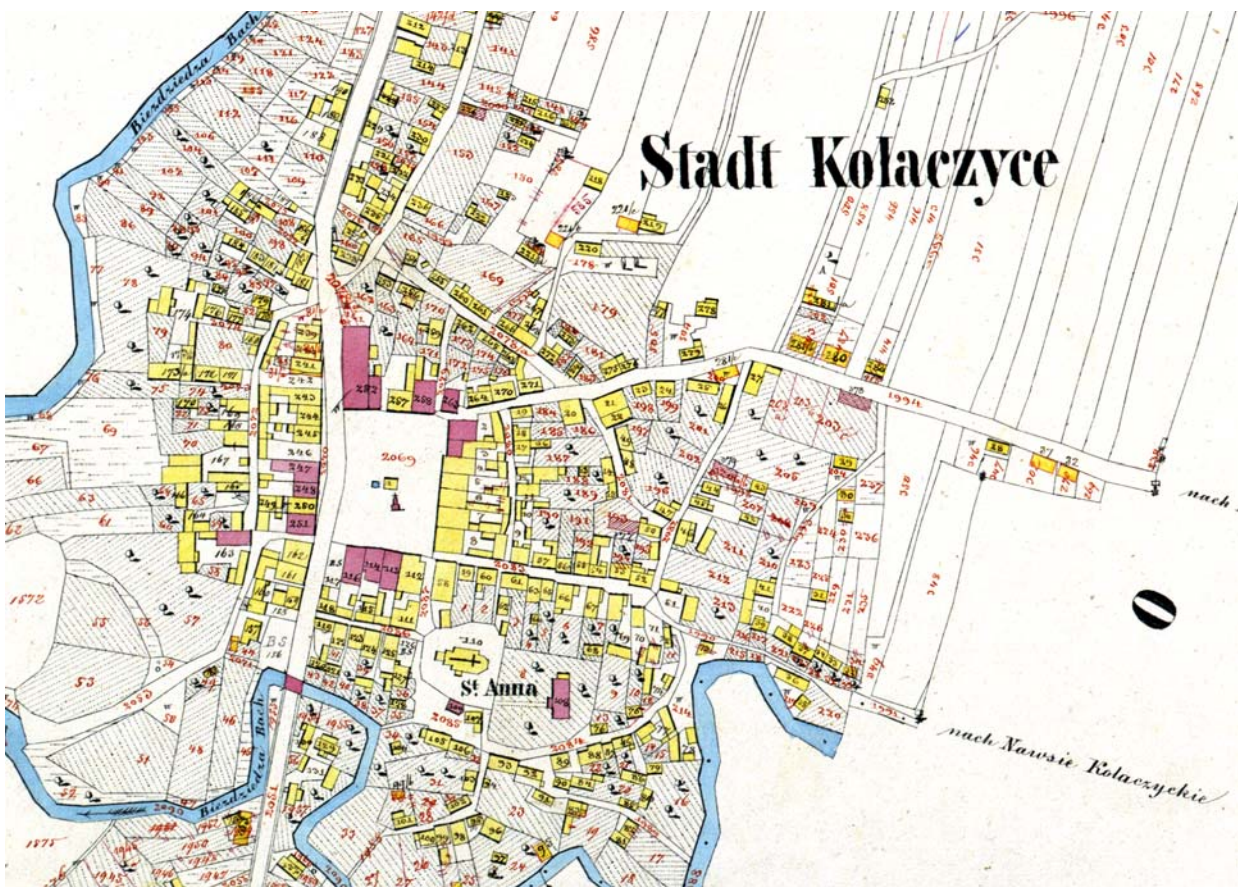
Fundamental information obtained from the analysis of Mieg's map refer to the topographic and hydrographic lay of the land; communications routes, both the oldest from the times when the map was drawn and the planned ones; the state of development of the town in the urban planning, architectonic and functional sense.

* Dr inż. arch. Dominika Kuśnierz-Krupa, Instytut Historii Architektury i Konserwacji Zabytków, Wydział Architektury Politechniki Krakowskiej

* Dr inż. arch. Dominika Kuśnierz-Krupa, Institute of History of Architecture and Monument Conservation, Faculty of Architecture Cracow University of Technology

Ryc. 1. Kolaczyce na mapie Miega [w:] Archiwum Wojskowe (Kriegsarchiv) w Wiedniu, skala: 28 800, sekcja nr 76
 Fig. 1. Kolaczyce on the Mieg's map [in:] Military Archive (Kriegsarchiv) in Vienna, scale: 28 800, section no 76

Ryc. 2. Plan katastralny Kolaczyce z 1850 roku [w:] AP Rzeszów, sygn. 2848, skala 1: 2880
 Fig. 2. A cadastral plan of Kolaczyce from 1850 [in:] AP Rzeszów, sign. 2848, scale 1: 2880

Układ topograficzny miejsca jest typowy, wręcz klasyczny dla zakładania miast średniowiecznych, w przestrzeni o cechach obronnych. Miasto powstało na prawym brzegu rzeki Wisłoki, na dość wysokiej skarpie nadrzecznej. Od wschodu do Wisłoki dopływa niewielki potok Bieździedza prowadzący swe wody w głębokim jarze. Ów jar został naturalną przeszkodą obwodu obronnego Kołaczyc od południa. Dolny bieg i ujście rzeki Bieździedzy stworzyło naturalną kotlinę ograniczoną od północy oraz od południa wzgórzami, która była dogodna dla rozwoju osadnictwa, a w końcu powstania ośrodka handlowego zabezpieczonego skarpami rzek przed potencjalnymi napadami.

Powyżej scharakteryzowany układ topograficzny wiąże się z układem hydrograficznym miejsca. Ośią tego układu jest rzeka Wisłoka, płynąca meandrami z południa na północ, w stosunkowo szerokiej dolinie. Jest ona związana z Kołaczycami oraz ich przedmieściem położonym na zachodnim brzegu. Przedmieście to skomunikowane było z miastem poprzez dwie przeprawy. Potok Bieździedza wpływający do Wisłoki wody swe prowadził pod skarpami szerokiej doliny rzeki, natomiast po południowej stronie Kołaczyc meandrował stwarzając korzystne warunki do powstawania nad jego południowym brzegiem zabudowy Nawsia Kołaczyckiego, które rozwinęło się w kierunku wschodnim znacznie poza granice miasta w czasie powstawania mapy Miegi.

Układ komunikacyjny miasta w 4. ćwierci XVIII wieku składa się w dwóch „siatek”; pochodzącej z czasów średniowiecza oraz projektowanej przez władze okupacyjne już w rzeczywistości galicyjskiej.

Najstarszy układ koncentruje się na przebiegu traktu dolinnego Wisłoki, na którym wyrosło w XIV wieku miasto. W kierunku na północ wychodził trakt do Pilzna, łącząc się z traktem ruskim Kraków – Lwów. Zapewne wychodził on z północno-zachodniego narożnika rynku, gdyż stan zagospodarowania rynku w rejonie narożnika północno-wschodniego oraz układ bloków zabudowy nie wskazuje na to, by przebiegał tędy. Natomiast z tego narożnika (północno-wschodniego) wychodziło połączenie w kierunku wschodnim, do podmiejskiej osady Nawsie Kołaczyckie. O wadze tego traktu świadczy stan jego zagospodarowania oraz podkreślenie na mapie Miegi. Droga ta prowadziła do miasta Frysztak oraz do sąsiedniego traktu dolinnego przebiegającego wzdłuż rzeki Wisłoki.

Z pierzei wschodniej rynku (strona południowa) wychodziła szeroka ulica, obudowana po obu stronach, o długości ponad 200 m. Ulica ta przechodziła w trakt (drugorzędny) prowadzący również do Nawsia Kołaczyckiego. Zarówno ta droga, jak i opisane wyżej tworzyły kościec przedmieścia wschodniego Kołaczyc położonego na północ od jaru rzeki Bieździedzy.

Z południowej pierzei rynku od strony zachodniej wychodziła ulica prowadząca pod skarpcę miasta, by pod nią skręcić ostro na zachód, w poprzek doliny Wisłoki. Od niej odchodził trakt doliny rzeki, na południe wzdłuż skarp jej koryta (zapewne drugorzędny) oraz połączenie skrótowe do przeprawy na drugą stronę Wisłoki i do osady podmiejskiej zlokalizowanej na lewym brzegu rzeki. Sam trakt, zapewne adaptujący jeszcze przedlokacyjne połączenia, wynikające ze zmiennej sytuacji hydrograficznej miejsca, zataczał półkole w kierunku północno-zachodnim, by pokonując przeprawę przez Wisłokę skręcić na południe, wzdłuż linii brzegowej rzeki.

Z pierzei południowej rynku (strona wschodnia) wychodziła lokalna ulica prowadząca do kościoła parafialnego. Mapa

The topographic layout of the place is typical, not to say classical, for foundations of medieval towns within a defensive space. The town was established on the right bank of the Wisłoka river, on a fairly high embankment. A small stream called Bieździedza coursing along the bottom of a deep gorge flows into the Wisłoka river in the east. The gorge became a natural element of the defensive perimeter of Kołaczyc from the south. The lower course and the mouth of the Bieździedza stream created a natural dale, surrounded by hills in the north and the south, which offered favourable conditions for a settlement developing here, and finally for establishing a trade centre safeguarded by river embankments against potential enemy raids.

The above characterized topographic layout is connected with the hydrographic system of the land. The axis of the layout is the river Wisłoka, meandering from the south to the north in a relatively wide valley. It is connected with Kołaczyc and its suburb located on the west bank. The suburb communicated with the town by means of two fords. The Bieździedza stream, flowing into the Wisłoka river west of the town, carried its waters below the embankments of the wide valley of the Wisłoka, while on the south side of Kołaczyc the Bieździedza brook meandered creating favourable conditions on its south bank for developing the buildings of Nawsie Kołaczyckie which spread eastwards significantly exceeding the town limits, in the period when Mieg's map was being drawn.

The communications layout of the town during the last quarter of the 18th century consisted of two “grids”; the one originating in the Middle Ages and the other designed by the occupation authorities in the Galician reality.

The oldest layout is focused on the route running along the Wisłok river valley, where the town grew in the 14th century. A route to Pilzno was running northwards, joining the Rus' route stretching between Kraków and Lviv. It must have originated from the north-western corner of the market square, since the state of the market development in the vicinity of the north-eastern corner or the arrangement of the building blocks do not indicate that it might have run that way. But from that north-eastern corner there started a road connection towards the east, to a suburban settlement of Nawsie Kołaczyckie. The importance of that route was confirmed by its state of development and highlighting it on the Mieg's map. That way led to the town of Frysztak and the nearby valley route running along the Wisłok river.

From the east frontage of the market (south side) there came a wide street, lined with buildings on both sides, stretching for over 200 m. The street later turned into a route (of secondary importance) also leading to Nawsie Kołaczyckie. Both that road and the ones described above made up a skeleton of the east suburb of Kołaczyc, situated to the north of the Bieździedza river gorge.

In the south frontage of the market, on the west side, there originated a street leading towards the town escarpments, then to turn sharply westward, across the Wisłoka valley. Then it diverged into the river valley route, running southwards along the embankments bordering its riverbed (probably of secondary importance), and a shortcut to the ford on the Wisłoka river and the settlement located on the left bank of the river. The route itself, which may have adopted the pre-foundation connections resulting from a changing hydrographic situation of the place, ran in a semi-circle in the north-western direction to cross the river Wisłoka and turn southwards, following the riverbed.

One local street leading to the parish church ran from the south frontage of the market square (east side). Mieg's map did not register whether it had its continuation. The described

Ryc. 3. Kolaczyce obecnie. Widok na zdjęciu lotniczym, 12.2013, fot. W. Gorgolewski
 Fig. 3. Kolaczyce nowadays. An aerial photo view, 12.2013, photo: W. Gorgolewski

Ryc. 5. Rynek w Kolaczycach obecnie. Widok od północnego-zachodu, 11.2013, fot. D. Kuśnierz-Krupa
 Fig. 5. Market square in Kolaczyce nowadays. View from the north-west, 11.2013, photo: D. Kuśnierz-Krupa

Miega nie rejestruje, czy mogła ona mieć swoją kontynuację. Omawiana część zagospodarowania centrum Kołaczyce i jej zwarta zabudowa wskazuje, że jej południowa część ograniczona skarpami od strony rzeki Bieździedzy była strukturą statyczną jako element umocnień obronnych miasta. Poprowadzona tutaj ulica, na tyłach zespołu kościoła parafialnego, być może pełniła funkcję drogi okólnej pod wałami miasta od tej strony. Od owej drogi, na południowy wschód od zabudowy centrum, odchodzi kolejne połączenie lokalne, przecinając skarpy rzeki Bieździedzy, prowadząc poza miasto, do Nawsia Kołaczyckiego i dalej w kierunku pobliskich wzgórz. Strona zachodnia rynku pomiędzy pierzeją rynkową a skarpą pradoliny Wisłoki nie posiada wykrystalizowanego układu komunikacyjnego, poza zaznaczonym miedzuchem w zwartej zabudowie tej pierzei. Pozostałe połączenia lokalne pominięto w tej charakterystyce jako mniej istotne dla obrazu miasta w pierwszym okresie galicyjskim.

Na tę strukturę komunikacyjną został nałożony projekt drogi galicyjskiej jako inwestycji regulacyjnej, porządkującej tradycyjny układ komunikacyjny miasta. Droga ta prowadzi od południa, wzdłuż doliny Wisłoki do miasta, trafiając w południowo-zachodni narożnik rynku. Prowadzona dalej wzdłuż pierzei zachodniej rynku połączyła się z historycznym traktem Kołaczyce – Pilzno. Wytoczona została „prostokreślnie”, co spowodowało zasadnicze zmiany w zagospodarowaniu bloku północnego miasta, likwidację istniejącej tutaj zabudowy średniowiecznej oraz drewnianego kościoła (zob. mapa Miega oraz plan katastralny). Być może, że ta inwestycja drogowa związana z dużymi pracami ziemnymi zatarła pozostałości umocnień obronnych miasta, o których niewiele wiadomo, a mapa Miega daje tu niewystarczające informacje do postawienia hipotezy badawczej o ich kształcie.

Zapewne były to wały ziemne, zwieńczone palisadą lub parkanem drewnianym i miały kształt owalny, wpisując się w układ skarp nadrzecznych Wisłoki oraz Beździedzy, od zachodu i południa, dopełniając swój narys od północy i wschodu, na tyłach zabudowy bloków przyrynkowych. Taki ich kształt sugeruje układ dróg miejskich w tej części miasta.

Do wnętrza miasta prowadziły trzy bramy, zapewne w formie drewnianych wrót. Analiza układu komunikacyjnego wskazuje, że brama północna początkująca trakt pilzneński usytuowana była pomiędzy drewnianym kościołem a krzyżem przydrożnym, poza linią bloku zabudowy. Druga brama była położona od strony południowo-zachodniej centrum miasta. Od niej wychodził trakt w kierunku Jasła oraz do przełęczy karpaccich. Trzecia brama zlokalizowana była od strony północno-wschodniej obwodu obronnego. Od niej odchodziła bita droga w kierunku Frysztaka oraz traktu dolinnego Wisłoki, o czym już wspomniano.

Zapewne również po wschodniej stronie miasta była furta w umocnieniach obronnych prowadząca na przedmieście i do położonego tutaj folwarku.

O architekturze miasta mapa Miega mówi niewiele, ze względu na swoją skalę. Rejestruje jednak podstawowe obiekty miejskie. W rynku był ratusz, względnie inny obiekt o funkcji ogólnomiejscowej. Po stronie południowej od rynku zaznaczony jest budynek kościoła parafialnego, od strony północnej za rynkiem istniał drugi kościół, rozebrany w okresie budowy nowej drogi galicyjskiej przecinającej miasto. Po stronie wschodniej za miastem zaznaczony jest folwark z obiektami towarzyszącymi oraz obiekt sakralny, który w źródłach nie występuje. Była to

section of the development of the Kołaczyce centre and its compact buildings indicate, that its southern part bordering on the embankments of the Bieździedza river was a static structure as an element of the town defensive system. The street laid out here, at the back of the parish church complex, may have served as a roundabout road beneath the town ramparts on this side. To the south-east from the buildings of the town centre the road forked into yet another local connection, scaling the embankments of the Bieździedza river, running out of town to Nawsie Kołaczyckie, and further on towards the nearby hills. The west side of the market square, between the market frontage and the embankment of the ancient valley of the Wisłoka river, does not have a crystallised communications system besides an alleyway marked among the compact buildings of this frontage. The remaining local connections were ignored in this characteristics, as less significant for the image of the town during the first Galician period.

A project of a Galician road as an enterprises that would regulate and order the traditional communications layout of the town was superimposed onto the previous communications structure. The road led from the south, along the Wisłoka river valley, to the town, running into the south-western corner of the market square. Leading further along the west frontage of the market square, it joined the historic Kołaczyce – Pilzno route. It was drawn as a “ruled surface”, which caused fundamental changes in the development of the northern block of the town, such as demolishing medieval buildings existing here and a wooden church (see Mieg’s map and cadastral plan). That road investment, connected with extensive earthwork, may have obliterated the relics of defensive fortifications of the town which we do not know much about, and information yielded by Mieg’s map is insufficient to formulate a research hypothesis concerning their shape.

They may have been earth ramparts topped with a palisade or a log fence, and may have had an oval shape, fitting into the layout of the river embankments of the Wisłoka and the Beździedza in the west and south, completing their outline in the north and east at the back of the market building blocks. Such a shape is suggested by the network of town roads in that part of the town.

The town could be entered through three gates, probably in the form of heavy timber doors. An analysis of the communications layout indicates that the north gate at which the Pilzno route began was situated between a wooden church and a roadside cross, beyond the line of a building block. The second gate was located on the south-western side of the town centre. There started the route towards Jasło and the Carpathian passes. The third gate was located on the north-eastern side of the defensive perimeter. From the gate ran a dirt road towards Frysztak and the Wisłok valley route, as has been mentioned before.

On the east side of the town there must also have been a gate in the defensive ramparts allowing access to the suburb and the manor farm located there.

Mieg’s map does not tell us much about the architecture of the town, mainly because of its scale. Nevertheless, it registered the fundamental town edifices. In the market square there was a town hall, or another building serving a municipal function. Beyond the market square on its south side the building of the parish church was marked; likewise on its north side there existed another church, dismantled when the new Galician road crossing the town was being built. In the east outside the town a manor farm was marked with its accompanying buildings, and a sacred building which has not been recorded in the written

Ryc. 4. Rynek w Kołaczycach obecnie. Widok od południowego-wschodu, 11.2013, fot. D. Kuśnierz-Krupa
 Fig. 4. Market square in Kołaczycach nowadays. View from the south-east, 11.2013, photo: D. Kuśnierz-Krupa

zapewne kaplica oznaczona na mapie Miega takim samym umownym symbolem jak kościół parafialny.

Struktura urbanistyczna miasta jest czytelna. Centrum Kołaczyc stanowi ortogonalny układ urbanistyczny z czterema pierzejami, ośmioma ulicami, po dwie w narożnikach prostokątnego rynku (w proporcjach zbliżonych do kwadratu). Przedmieścia Kołaczyc przedstawione zostały jako układy organiczne, nawarstwiający się w miarę rozwoju całego zespołu. Dotyczy to również Nawisia Kołaczyckiego, „dzielnicy folwarcznej” oraz osady rozwijającej się na lewym brzegu Wisłoki. O każdym z przedmieść otaczającym Kołaczycy można podać jeszcze więcej informacji, ale zostaną one pominięte w niniejszym artykule, gdyż nie dotyczą samego miasta.

Ważne informacje o strukturze funkcjonalno-prze-strzennej miasta płyną też z analizy znaków kartograficznych użytych przy opracowywaniu mapy Miega⁵ dla obszaru Kołaczyc.

Na trakcie frysztackim zaznaczono w odległości około 500 m od rynku kapliczkę przydrożną, drogowskaz oraz przy nim przepust pod drogą. Zapewne wody spływające okresowo z gór w kierunku na południe wykorzystując ów przepust nawadniały staw (sadzawkę?) położony przy folwarku. Na przedmiotowym trakcie, idąc dalej na wschód, zaznaczono także krzyż przydrożny.

Na potoku Bieździedza zaznaczono młyn wodny pod miastem, przy nim zapewne sztuczny zbiornik wodny, dalej w górę potoku, na Nawsiu Kołaczyckim zlokalizowano jeszcze dwa młyny, układ skarp przy meandrującym potoku oraz układ organiczny posesji podporządkowany jego przebiegowi.

Na trakcie wychodzącym z miasta w kierunku Pilzna zaznaczono krzyż przydrożny zlokalizowany zapewne przy dawnej bramie miejskiej oraz kilkadziesiąt metrów na północ od niego kolejny drogowskaz.

Na trakcie biegnącym na wschodnim brzegu Wisłoki również zaznaczono krzyż przydrożny na rozstaju dróg oraz miejsce przewozu przez rzekę. Treść mapy uzupełnia przebieg projektowanego gościńca (wyżej omawianego) z zaznaczeniem dwóch murowanych mostów poprzez lokalne ciek wodne.

W dolinie Wisłoki, pod miastem zaznaczono też teren pól uprawnych. Zapewne w rejonie miasta oraz Nawisia Kołaczyckiego było znacznie więcej pól uprawnych (Kołaczycy były

sources. It might have been a chapel, marked on the Mieg's map with the same symbol as a parish church.

The urban structure of the town is fairly legible. The centre of Kołaczycy constitutes an orthogonal urban layout with four frontages, eight streets, two in each corner of a rectangular market square (in proportions similar to a square). Kołaczycy suburbs were presented as organic layouts, accumulating in layers with the development of the whole complex. That also applies to Nawisie Kołaczyckie, “the manor farm quarter” and the settlement flourishing on the left bank of the Wisłoka river. Much more information could be given about each of the suburbs surrounding Kołaczycy, yet it will be ignored in this article as not referring directly to the town itself.

Important information concerning the functional-spatial structure of the town can also be obtained from the analysis of cartographic symbols used in preparation of the Mieg's map⁵ for the Kołaczycy area.

On the route to Frysztak, at the distance of about 500 m from the market square, a roadside shrine was marked, a signpost and close to it a culvert under the road. The water periodically flowing south down the mountains must have coursed through the culvert and filled the pond (a pool?) located by the manor farm. A roadside cross was also marked on the discussed route, yet further towards the east.

On the Bieździedza stream there was a water mill marked near the town, with an artificial water reservoir in its vicinity, then further up the stream in Nawisie Kołaczyckie two more mills were located; the layout of the embankments on the meandering stream and the organic layout of properties were determined by its course.

On the route leading from the town towards Pilzno, a roadside cross was marked which may have been located by the former town gate, and another signpost a few dozen metres to the north from it.

On the route running along the east bank of the Wisłoka river a roadside cross was also marked where the roads diverged, and a ferry crossing. The contents of the map supplement the course of the planned highway (discussed above) with two masonry bridges marked on local watercourses.

The farmlands were also marked in the Wisłoka river valley, near the town. In the vicinity of the town and Nawisie Kołaczyckie there must have been much more farmland

miastem rolniczo-handlowym oraz rzemieślniczym), zaskakuje więc wyróżnienie tego terenu odpowiednim symbolem graficznym (wymaga to dalszych badań).

Powyższa analiza mapy Miega obejmującej Kołaczyce będzie przydatna w trakcie prowadzenia studiów historyczno-urbanistycznych miasta jako fazy badawczej zakończonej wnioskami i wytycznymi konserwatorskimi. Faza ta warunkuje prawidłowe opracowanie Miejscowego Planu Zagospodarowania Przemysłowego miasta i gminy. Proces ten jest ważny dla rewaloryzacji zabytkowego miasta o dużych wartościach kulturowych.

(Kołaczyce used to be a farming-trading town as well as manufacturing), so highlighting the area with an appropriate graphic symbol seems rather surprising (it requires further research).

The above analysis of the Mieg's map of Kołaczyce will be of use in the course of historical-urban planning study of the town as a research stage to be completed with conservation conclusions and guidelines. That stage conditions the proper preparation of the Local Spatial Development Plan for the town and district. The process is important for the revalorisation of the historic town of remarkable cultural value.

tłum. VM.

BIBLIOGRAFIA

- [1] Berdecka A., *Lokacje i zagospodarowanie miast królewskich w Małopolsce za Kazimierza Wielkiego (1333-1370)*, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 1982.
- [2] Bukowski W., Dybaś B., Noga Z., *Galicja na józefińskiej mapie topograficznej 1779-1783*, t. 1, cz. A, Kraków 2012.
- [3] Hirschberg A., *Stosunki osadnicze w dobrach Klasztoru Tynieckiego w początkach jego istnienia*, Nakł. Księg. Gubrynowicza, Lwów 1925.
- [4] Kiryk F., *Urbanizacja Małopolski. Województwo sandomierskie XIII-XVI wiek*, Regionalny Ośrodek Studiów i Ochrony Środowiska Kulturowego, Kielce 1994.
- [5] Książek M., *Układy urbanistyczne niektórych zabytkowych miasteczek w województwie rzeszowskim*, Materiały Muzeum Budownictwa Ludowego w Sanoku, 1973, nr 17-18, s. 7-27.
- [6] Malczewski J., *Miasta między Wisłoką, a Sanem do początku XVI wieku*, Stowarzyszenie „Pro Carpathia”, Rzeszów 2006.
- [7] *Z dziejów Kołaczy: materiały sympozjum zorganizowanego z okazji 650-lecia uzyskania praw miejskich*, Stowarzyszenie Miłośników Kołaczy – Komitet Organizacyjny Obchodów Jubileuszu 650-lecia Lokacji Miasta, Kraków – Kołaczyce 1989.

¹ A. Hirschberg, *Stosunki osadnicze w dobrach Klasztoru Tynieckiego w początkach jego istnienia*, Nakł. Księg. Gubrynowicza, Lwów 1925, s. 37.

² F. Kiryk, *Urbanizacja Małopolski. Województwo sandomierskie XIII-XVI wiek*, Regionalny Ośrodek Studiów i Ochrony Środowiska Kulturowego, Kielce 1994, s. 27-28.

³ Mapa Miega, [w:] Archiwum Wojskowe (Kriegsarchiv) w Wiedniu, sekcja nr 76.

⁴ Plan katastralny Kołaczyce wykonano w 1850 roku, [w:] AP Rzeszów, sygn. 2848.

⁵ Wyjaśnienia tych znaków, a także zapisów podane są [w:] W. Bukowski, B. Dybaś, Z. Noga, *Galicja na józefińskiej mapie topograficznej 1779-1783*, t. 1, cz. A, Kraków 2012, s. XCV i in.

Streszczenie

Niniejszy artykuł dotyczy „obrazu” średniowiecznego miasta Kołaczyce, jaki uwieczniono na mapie Miega, opracowanej w ostatniej ćwierci XVIII wieku. Mapa ta została wykonana w skali 1:28 800 przez zespół austriackich wojskowych pod kierunkiem majora Friedricha von Miega.

Kołaczyce są niewielkim miastem, położonym nad rzeką Wisłoką, na trakcie dolinym prowadzącym z północy Polski na Węgry, przez przełęcz karpackie na południe od Jaślik oraz Dukli. Historia tego lokowanego przed 1339 rokiem ośrodka wiąże się z dziejami dóbr klasztoru benedyktynów z Tyńca, położonych w Małopolsce południowej, w dolinie Wisłoki.

Niepublikowana i nieanalizowana dotychczas sekcja mapy Miega obejmująca Kołaczyce przynosi wiele ważnych informacji dotyczących przeszłości miasta i jego układu urbanistycznego.

Abstract

This article concerns the “image” of a medieval town of Kołaczyce, which was depicted on the Mieg's map, drawn in the last quarter of the 18th century. The map was made in the scale 1:28 800 by a team of Austrian military men under the supervision of major Friedrich von Mieg.

Kołaczyce is a small town situated on the Wisłoka river, along the valley route running from the north of Poland to Hungary, through the Carpathian passes south of Jaślika and Dukla. The history of this settlement, founded before 1339, is associated with the history of the estates belonging to the Benedictine monastery in Tyniec and located in southern Lesser Poland in the Wisłoka river valley.

The section of the Mieg's map encompassing Kołaczyce, unpublished and unanalysed so far, yields a lot of important information concerning the town's past and its urban layout.